

Landskab nr. 4—2022

Årgang 103

Ansv. redaktør
Christina Capetillo,
ph.d., arkitekt MDL MAA
Landskab
Peter Bangs Vej 30,
2000 Frederiksberg
Telefon: +45 22 64 38 21
E-mail: landskab@
landskabsarkitekter.dk

Redaktionsudvalg
Margrethe Holmberg (forpers.),
Anja Boserup, Mette Juhl Jessen,
Lise Thorsen, Line Stybe
Vestergaard, Bente Ulrikke
Weinreich (suppl.)
Nordisk repræsentation:
Nita Miinalainen, Finland;
Ulla R. Pedersen, Island;
Maja Kozak Dehlin og
Annesofie Milner, Norge;
Sabina Richter, Sverige

Grafisk tilrettelæggelse
Trefold

Korrektur
Tilde Tvedt

Oversættelse til engelsk
Dorte Herholdt Silver

Annoncer
DG Media as
Havneholmen 33, 1561 København V
Steen Håkansson
Telefon: +45 30 94 67 07
E-mail: steen.h@dgmedia.dk
www.dgmedia.dk

Abonnement
Receptionen, Akademisk
Arkitektforening
Telefon: +45 30 85 90 00
E-mail: subscription@
arkitektforeningen.dk
Online: <https://shop.arkitektforeningen.dk/da/35-abonnementer>

Abonnementspriser 2022
I Danmark 1.215,00 kr. inkl. moms og
forsendelse.
Norden, Grønland og Europa
1.288,75 kr. inkl. moms og
forsendelse. Norge er undtaget
moms. Denne fratrækkes.
Øvrige udland 1.325,00 kr. inkl.
forsendelse.
Løssalg 169,00 kr. inkl. moms, ekskl.
porto.
Landskab udkommer 8 gange om
året.

Udgiver
Danske Landskabsarkitekter
Peter Bangs Vej 30,
2000 Frederiksberg
Telefon: +45 33 32 23 54
www.danskelandskabsarkitekter.dk
i samarbejde med Akademisk
Arkitektforening

Tryk
Stibo Complete, Horsens
Medlem af Danske Specialmedier
ISSN 0023-8066

Forside
Anna Atkins, *Bryopsis plumosa*, ca.
1853, cyanotypi 25,3 x 20 cm. Foto:
Metropolitan Museum of Art.

”Og er vi ikke *alle*
kroppe af vand?” 5
‘And are we not *all*
bodies of water?’ 6

Christina Capetillo

Det Lille Blå Atlas – relationer
mellem hav, kystby og land 9

Katrina Wiberg

Postkort til fremtiden:
Historiske stormfloder i nu-
tidens kystbylandskaber 16

Katrina Wiberg

Sowing practices of inter-
species diplomacy 20

Elin T. Sørensen

Venedigs vådområder 27

Anna Aslaug Lund

Hvor stopper byen og hvor
starter havet? Om barrierer
mellem land og vand. Og
mellem ørerne 30

Rasmus Vincentz

Doggerland – the breeding
ground of the North Sea 37

Ziega van den Berk

NeoAtlantis 42

Mikkel Møller Roesdahl

Havets blomster 45

Maja Kozak Dehlin

Oceanisk fælled 48

Anders Hofmeister og Mette Juhl Jessen

De Pontinske Sumpe 54

Mette Juhl Jessen

Bogomtale: Bevidstheds-
udvidende hæfte 58

Steen Bisgaard

We need to expand from the single perspective
to a multi-perspective – conversation with
SUPERFLEX 60
Klimatilpasning er en holdsport 62
DL Nyt 63
Spørg biologen 64

”Og er vi ikke *alle* kroppe af vand?”

Verdenshavet findes: Stillehavet, Atlanterhavet, Det Indiske Ocean, Ishavet og Det Sydlige Ishav udgør tilsammen Verdenshavet, og 94 % af verdens dyreliv lever her. Det er jordens største økosystem, og World Register of Marine Species (WoRMS) har indtil nu registreret 242.500 marine arter i Verdenshavet. Omkring en femtedel er truede og risikerer at uddø.

Vi er i *Havets Årti*, som FN har navngivet 2020'erne. Formålet er at sætte fokus på bæredygtig udvikling og udnyttelse af havet og dets ressourcer. Spørgsmålet er, om det ikke snarere burde være vores mulighed for at udvide vores helt fundamentale relationer til andre arter og derigennem vores selvopfattelse, vi skulle være optaget af, end udnyttelsen af havet?

Dette nummer af *Landskab* samler en serie projekter, der bl.a. arbejder med spekulative scenarier for zonen mellem land og vand og stiller spørgsmålstejn ved bygge- og landskabspraksisser, som ikke indbygger udviklingsmål for blå biodiversitet. Pionerprojekter, baseret på politiske teorier og naturfilosofier, som introducerer inkluderende designprocesser og opfordrer os til at skifte øjenhøjde og opbygge en respektfuld relation til andre arter.

Når vi skal omforme det, vi ikke kender til, forbliver det ukendte ofte på et abstrakt plan. Når vi er distancerede, så ”mærker” vi det ikke. Men hvis vi, med

den tyske byplanlægger Tom Sieverts' ord, anlægger metoden ”Seeing with emotions”, så involveres og ”indfoldes” vi, hvad enten det er et byområde eller et landskabsrum, vi arbejder med. Vi forbinder os til stedet og dem, der bebor det. Vi forbinder os til det, vi forstår og opbygger en relation til.

Den australske køns- og miljøforsker Astrida Neimanis minder os i sin bog *Hydrofeminisme* om, at vi er forbundet til hinanden gennem det planetariske vand på tværs af tilstande, arter og topografiske forskelle:

”Fra den næsten usynlige gople i Stillehavets benthos til den nambianske ørkens maller, der ligger i vinterdvale i mudderet; fra mangrove til ambrosie; fra gennemløb til billabong til det brusende Niagara; omfavnet mellem fractocumulus skyer og grundvandsmagasiner er vi alle kroppe af vand.”

Lad os lære havet bedre at kende! Lad os lære af de oceaniske hvirvler og vanddyrene, lad os blive ocean-kompetente og hav-empatiske. Lad os diskutere, hvordan landskabsarkitekturen kan blive *transartslig* og *transkropslig* og insistere på ansvarlighed overfor vores mere-end-menneskelige andre og forpligtige os til at *formere flerhed!*

Vi er i *Havets Årti* - måtte vi i årene, der kommer, blive klarere på, at forholdene for *fællesejet* havet ikke skal udnyttes, men fejres og forbedres.

Christina Capetillo

‘And are we not *all* bodies of water?’

The World Ocean exists: together, the Arctic, Atlantic, Indian Pacific and Southern Oceans make up the World Ocean, which is home to 94% of the world’s animal life. It is the earth’s largest ecosystem, and so far, the World Register of Marine Species (WoRMS) has recorded 242,500 marine species in the World Ocean. About one fifth of them are now at risk of extinction.

The United Nations has named the 2020s the *Ocean Decade*. The goal is to highlight the sustainable development and use of the ocean and its resources. However, instead of focusing on using the ocean, perhaps we should focus on rethinking our relations with other species and our own perceived place in the world.

This issue of *Landskab* presents projects that offer speculative scenarios for the zone between land and water and raise questions about construction and landscape practices that do not include development goals for blue biodiversity. Pioneering projects that are based on political theories and nature philosophies and which introduce inclusive design processes and encourage us to change our perspective and develop a respectful relationship with other species.

When we try to transform something we don’t fully understand, the unknown often remains abstract; when we are detached we cannot ‘feel’ what we are doing. However, if we apply the German urban planner Thomas Sieverts’s practice

of ‘seeing with emotions’, we become implicated and enfolded, whether the topic is an urban area or a landscape. We connect with the site and the people who inhabit it. When we understand something, we connect and develop a relationship with it.

In her book *Hydrofeminism*, Australian gender and environmental scholar Astrida Neimanis reminds us that we are all connected through the planetary body of water, across states, species and topographic differences:

‘From the almost imperceptible jellies in the benthos of the Pacific, to the Namibian desert catfish hibernating in the mud; from mangrove to ragweed; from culvert to billabong to the roaring Niagara; cushioned between fractocumulus cloud and deep earth aquifer, we are all bodies of water.’

Let us get to know the ocean better! Let us learn from oceanic swirls and aquatic life, let us develop oceanic competence and marine empathy. Let us debate how landscape architecture can be *interspecies* and *interbodily*, insist on responsibility towards our more-than-human others and promote plurality!

This is the *Ocean Decade* – may we in the coming years come to understand more fully that the conditions for our *communal property*, the sea, should not be exploited but celebrated and improved.

Christina Capetillo